

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle kirjanpitolain 1 luvun 1 §:n muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle kirjanpitolain 1 luvun 1 §:n muuttamisesta. Sisäministeriön poliisiosasto lausuu asiasta seuraavaa:

Esityksen tavoitteena on estää sellaisen tilanteen syntyminen, jossa veroviranomainen ei voisi valvontatoimissaan hyödyntää ulkomaisen yrityksen kirjanpitoaineistoa sen todentamiseksi, onko asianomaisen yrityksen Suomeen liittyvää liiketoimintaa pidettävä sellaisena, että se täyttää tunnusmerkistön kiinteälle toimipaikalle, joka on tästä liiketoiminnastaan rajoitetusti verovelvollinen. Tähän liittyen tavoitteena on myös saattaa kiinteä toimipaikka kirjanpitovelvolliseksi, jotta siihen perustuva rikosoikeudellinen vastuu aikaansaisi ennalta estävän vaikutuksen kattavalla tavalla.

Lisäksi ehdotetaan kiinteää toimipaikkaa hallinnoiville ulkomaiselle yritykselle velvollisuutta tilinpäätöksensä rekisteröimistä ja julkistamista samalla tavalla kuin mitä säädetään voimassa olevassa kirjanpitolaisissa suomalaisista yrityksistä.

Luonnosta hallituksen esityksen tavoitteista on yleisesti pidettävä kannatettavana.

Yleistä

Hallituksen esitysluonnoksessa on viitattu Harmaan talouden selvitysyksikön laatimaan 3/2020 selvitykseen ”Virolaiset yritykset Suomen markkinoilla”. Kirjaamistapa hallituksen esityksessä voi antaa hieman harhaanjohtavan kuvan Suomessa olevien ulkomaalaisten yritysten määrästä. Ulkomaalaisilla yrityksillä (ei vain virolaisilla) on kiinteitä toimipaikkoja ja sivuliikkeitä Suomessa tuhansia. Harmaan talouden selvitysyksikön kautta voisi saada tarkempaa tietoa yritysjoukon määrällisestä luvusta. Hallituksen esityksen merkitystä voisi korostaa paremmin, kun kuvataan todellinen kohdejoukko, johon hallituksen esitys tulee vaikuttamaan.

Kirjanpitolakia uudistettiin vuonna 2016, jolloin ulkomaisten oikeushenkilöiden kirjanpitovelvollisuus poistettiin kirjanpitolaista. Esityksessä siis käytännössä palataan tilaan, joka oli ennen kirjanpitolain uudistusta 2016. Hallituksen esitysluonnoksessa voisi olla hyvä tuoda perusteluissa esille, mitkä tekijät ovat johtaneet lainsäädäntömuutosesitykseen. Verohallinnon puolelta

voisi nykytilan kuvauskohtaan tuoda esimerkkejä käytännön haasteellisista tilanteista, jolloin perusteet muutokselle olisivat varsin selkeitä ja ymmärrettävissä.

Hallituksen esityksessä tuodaan kirjanpitolakiin kokonaan uusi termi ”rajoitettu kirjanpitovelvollisuus”, jota ei ole avattu selvästi. Tämä saattaa hämärtää ulkomaisten yritysten ja yhteisöjen käsitystä siitä, mitä kirjanpidolta vaaditaan Suomessa ja miten niiden tulee harjoittaa toimintaa Suomessa. Verotuksellisesti yrityksiä ja yhteisöjä tulisi kohdella tasapuolisesti, koska menettelyllä on merkittävä vaikutus kilpailutilanteissa.

Kiinteä toimipaikka

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan kiinteän toimipaikan saattamista rajoitetusti kirjanpitovelvolliseksi siten, että veroviranomaisella olisi oikeus saada tarkastettavakseen kiinteän toimipaikan Suomessa sijaitseva kirjanpitoaineisto sekä ulkomailla sijaitsevaan kirjanpitoaineistoon täydellinen tosiaikainen tietokoneyhteys, jonka avulla tiedot olisivat saatettavissa selväkieliseen kirjalliseen muotoon.

Esitysluonnokseen on kirjattu, että ulkomaisen yhtiön tai yhteisön kirjanpitovelvollisuus syntyy vasta, kun kiinteä toimipaikka on muodostunut. Kyseinen säännöksen kirjaustapaa tulisi harkita muutettavaksi. Ehdotetun säännöksen mukaan verohallinnon tulisi ensin kyetä osoittamaan, että kiinteä toimipaikka on Suomessa ja vasta sitten voidaan velvoittaa antamaan kirjanpito tarkastukseen. Esityksen tavoite näyttäisi olevan ristiriidassa oheisen kirjaustavan kanssa.

Kirjanpitoa tarvitaan verovalvonnassa juuri sen osoittamiseksi, muodostuuko ulkomaiselle yhtiölle tai yhteisölle kiinteä toimipaikka ja siten myös verovelvollisuus Suomeen. Jos ulkomainen yritys tai yhteisö säädettäisiin kirjanpitovelvolliseksi harjoittaessaan Suomessa toimintaa, hallituksen esitysluonnoksen tavoitteet voisivat toteutua paremmin.

Lainsäädännön kehittämisessä on pyritty siihen, että neutraaleilla teknologiariippumattomilla kirjaustavoilla varmistetaan säädösten toimivuus pidemmällä aikavälillä. Kirjanpitolain uudistuksen yhteydessä (2016) katsottiin riittäväksi, että ”kirjanpitoaineistoa voi tarkastella Suomessa ja aineiston pystyy tarvittaessa tulostamaan”. Viranomaisille ja tilintarkastajalle on oltava myös mahdollista ilman aiheetonta viivästystä tarkastaa aineistoa. Näin ollen säädökseen ei olisi tarvetta kirjata ”täydellistä tosiaikaista tietokoneyhteyttä”.

Kiinteää toimipaikkaa koskeva kirjanpitovelvollisuus

Esityksen mukaan ulkomaisen yrityksen tai yhteisön ei tarvitse laatia kiinteän toimipaikkansa verotuksellisesta tuloslaskennasta ja varojen ja velkojen määrittelystä kirjanpitolain mukaista tilinpäätöstä. Ulkomaisen yrityksen tai yhteisön ei myöskään tarvitse järjestää Verohallinnolle yhteyttä em. tietoihin.

Lausunto

SM2026184

17.09.2020

00.02.04

SMDno-2020-1892

Verotuksen oikeellisuuden varmistamiseksi Verohallinnolla tulee olla käytössä riittävät tiedot. Tämä edellyttää, että ulkomaisen yhtiön tai yhteisön tulee toimittaa myös tilinpäätöstiedot. Poliisiosasto katsoo, että hallituksen esitystä tulisi tältä osin vielä tarkistaa.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja

Juha Tuovinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 17.09.2020 klo 14:17. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Työ- ja elinkeinoministeriö
TEM / Timo Kisanlahti
TEM / Mika Björklund

Tiedoksi

Tero Kurenmaa
Poliisiosaston sähköposti